

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Η ελληνική οικονομία
και η απασχόληση
Ετήσια Έκθεση 2006

ΑΘΗΝΑ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2006

8

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Περιεχόμενα

Σύνοψη Συμπερασμάτων.....	15
Πρόλογος.....	21
Εισαγωγή.....	23
ΜΕΡΟΣ 1: Οι κατευθύνσεις της αναπτυξιακής και οικονομικής πολιτικής.....	31
1.1. Η επιβράδυνση της οικονομίας.....	33
1.2. Κόστος εργασίας και ανταγωνιστικότητα.....	34
1.3. Η απόπειρα αποδιάρθρωσης των εργασιακών σχέσεων.....	36
ΜΕΡΟΣ 2: Η ελληνική οικονομία κατά το 2005-2006.....	39
2.1. Οι εξελίξεις κατά το 2005-2006.....	41
ΜΕΡΟΣ 3: Μισθοί, τιμές και κέρδη στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	65
3.1. Μοναδιαίο κόστος εργασίας, κερδοφορία και ανταγωνιστικότητα στην Ελλάδα.....	67
3.2. Οι μεταβολές των μισθών και του κόστους εργασίας το 2005-2006.....	86
3.3. Οι κατώτατοι μισθοί στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις υποψήφιες χώρες.....	97
3.3.1. Εξέλιξη των κατωτάτων αποδοχών την τελευταία 20ετία στην Ελλάδα.....	101
3.3.2. Σύγκριση κατώτατου και μέσου μισθού στην Ελλάδα.....	103
ΜΕΡΟΣ 4: Εργατικό δυναμικό, απασχόληση, και ανεργία.....	107
4.1. Γενικές εξελίξεις.....	109
4.2. Οι μεταβολές της απασχόλησης και της ανεργίας.....	118
4.2.1. Οι μακροχρόνιες εξελίξεις.....	119
4.2.2. Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας.....	129
4.2.3. Η απασχόληση των νέων 15-29 ετών.....	132
ΜΕΡΟΣ 5: Πολιτικές απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση:	
Μια κριτική επισκόπηση.....	151
5.1. Εισαγωγή.....	153
5.2. Η επέκταση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης.....	158
5.3. Πολιτικές για την απασχόληση των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας.....	165
5.4. Η απασχόληση των νέων.....	171
5.5. Βασικά συμπεράσματα.....	173

Μέρος 6:	Οι δημοσιονομικές εξελίξεις.....	179
6.1.	Οι δημοσιονομικές εξελίξεις το 2005-2006	181
6.2.	Δημοσιονομική πολιτική και φορολογικό σύστημα	186
Μέρος 7:	Η μετεγκατάσταση των επιχειρήσεων και οι επιπτώσεις στην απασχόληση και στις εργασιακές σχέσεις	189
7.1.	Εισαγωγή.....	191
7.2.	Τι είναι μετεγκατάσταση; Ορισμοί και προβλήματα προσέγγισης του φαινομένου	191
7.2.1.	Ορισμός - Τι είναι μετεγκατάσταση;	192
7.2.2.	Ποια είναι τα κίνητρα των επιχειρήσεων;.....	194
7.3.	Βασικά χαρακτηριστικά, τάσεις και δυναμική του φαινομένου	197
7.3.1.	Μετεγκατάσταση υπηρεσιών στο εξωτερικό: Η νέα τάση	199
7.4.	Επιπτώσεις στις χώρες υποδοχής και προέλευσης των μετεγκαταστάσεων	201
7.4.1.	Οι χώρες υποδοχής επωφελούνται και σε ποιο βαθμό από τις μετεγκαταστάσεις;.....	201
7.4.2.	Οι επιπτώσεις των μετεγκαταστάσεων στις χώρες προέλευσης	202
7.5.	Εύρος του φαινομένου και επιπτώσεις στην απασχόληση και στις εργασιακές σχέσεις.....	203
7.5.1.	Εκτίμηση του φαινομένου	203
7.5.1.1.	Εκτιμήσεις του φαινομένου σε σχέση με την απασχόληση	203
7.5.1.2.	Επιπτώσεις στις εργασιακές σχέσεις.....	205
7.6.	Πως αντιμετωπίζεται το θέμα των μετεγκαταστάσεων. Περιθώρια και κατευθύνσεις πολιτικών	206
ΜΕΡΟΣ 8:	Σύγχρονες εξελίξεις στις εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση	211
8.1.	Εισαγωγή.....	213
8.2.	Η ελληνική περίπτωση	217
8.2.1.	Οι ρυθμίσεις του νόμου 3385/2005 για τον χρόνο εργασίας	217
8.2.1.1.	Σύγχρονες πολιτικές για τον χρόνο εργασίας	217
8.2.1.2.	Οι προηγούμενες ρυθμίσεις περί διευθέτησης και η αποτυχία εφαρμογής τους	220
8.2.1.3.	Το περιεχόμενο των πρόσφατων ρυθμίσεων.....	222
8.2.1.4.	Η αξιολόγηση των μέτρων.....	224
8.3.	Οι αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα και το ζήτημα της άρσης της «μονιμότητας»	227

8.4.	Η ευρωπαϊκή εμπειρία.....	233
8.4.1.	Αναδιαρθρώσεις και Εργασιακές Σχέσεις στον ευρύτερο δημόσιο τομέα στην Ευρώπη.....	233
8.4.1.1.	Η διαδικασία αναδιάρθρωσης των Δημοσίων Επιχειρήσεων.....	234
8.4.1.2.	Οι τομείς ηλεκτρικού ρεύματος και σταθερής τηλεφωνίας.....	240
8.4.1.3.	Οι εργασιακές σχέσεις στους κλάδους της ηλεκτρικής ενέργειας και της σταθερής τηλεφωνίας.....	243
8.4.2.	Αλλαγές στα εθνικά συστήματα συλλογικής διαπραγμάτευσης από τη δεκαετία του '90 στην Ευρώπη.....	256
8.4.2.1.	Το θεσμικό πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων.....	257
8.4.2.2.	Φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία της συλλογικής διαπραγμάτευσης.....	260
8.4.2.3.	Το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτεται από το περιεχόμενο των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και οι διαδικασίες επέκτασής τους.....	262
8.4.2.4.	Στατιστικά δεδομένα για τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.....	263
8.4.2.5.	Βασικά χαρακτηριστικά των εθνικών συστημάτων συλλογικής διαπραγμάτευσης.....	266
 ΜΕΡΟΣ 9: Οι εξελίξεις στην κοινωνική ασφάλιση από την σκοπιά του		
	Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Μία κριτική αποτίμηση.....	285
9.1.	Εισαγωγή.....	287
9.2.	Οι αιτίες αύξησης του «κόστους» των συντάξεων.....	289
9.3.	Συμπεράσματα και προτάσεις της Έκθεσης.....	290
9.3.1.	Ειδικότερες υποδείξεις και προτάσεις του ΔΝΤ.....	291
9.3.1.1.	Η δυναμική των μεταρρυθμίσεων σημαίνει μείωση και πάντως, όχι βελτίωση των συνταξιοδοτικών παροχών.....	291
9.3.1.2.	Κατάργηση των μεταβατικών διατάξεων.....	292
9.3.1.3.	Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης.....	293
9.4.	Το προτεινόμενο από το ΔΝΤ νέο μοντέλο ΣΚΑ.....	294
9.5.	Η σχετικότητα των μετρήσεων και των συμπερασμάτων της Έκθεσης του ΔΝΤ.....	297
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		
	A. Ελληνική.....	311
	B. Ξενόγλωσσα	313

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1:	Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Σύνολο οικονομίας. Σύγκριση με τις υπόλοιπες 35 βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες. Διπλή στάθμιση εξωτερικού εμπορίου. (1999=100)	72
Πίνακας 2:	Απόδοση κεφαλαίου στο σύνολο της οικονομίας.....	76
Πίνακας 3:	Η ανισότητα στην διανομή του εισοδήματος Εισόδημα των 20% περισσότερο εύπορων προς το εισόδημα των 20% λιγότερο εύπορων	95
Πίνακας 4:	Εξέλιξη κατώτατου μισθού και ημερομισθίου στην Ελλάδα 1984-2007	105
Πίνακας 5:	Απασχόληση κατά φύλο.....	114
Πίνακας 6:	Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην χώρα	115
Πίνακας 7:	Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην χώρα (Άνδρες).....	116
Πίνακας 8:	Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην χώρα (Γυναίκες).....	117
Πίνακας 9:	Διαρθρωτικοί δείκτες της αγοράς εργασίας	132
Πίνακας 10:	Ο πληθυσμός των νέων μέχρι 29 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2005.....	135
Πίνακας 11:	Επίπεδα Απασχόλησης στις Ευρωπαϊκές Χώρες.....	154
Πίνακας 12:	Επίπεδα ανεργίας στις Ευρωπαϊκές Χώρες.....	155
Πίνακας 13:	Ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού μεταξύ 25-64 ετών που συμμετέχει στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.....	157
Πίνακας 14:	Κατανομή τοποθετήσεων ανά κλάδο, ΕΕ-15 και Νορβηγία.....	161
Πίνακας 15:	Κατανομή τοποθετήσεων ανά επάγγελμα, ΕΕ 15 και Νορβηγία	162
Πίνακας 16:	Διάρκεια τοποθετήσεων, ΕΕ 15 και Νορβηγία	163
Πίνακας 17:	Δηλωθέν εισόδημα και φορολογία το 2005	187
Πίνακας 18:	Οικογενειακά εισοδήματα και φόροι	187
Πίνακας 19:	Ιδιοκτησιακό καθεστώς και επιχειρούμενες μεταρρυθμίσεις στις Δημόσιες Επιχειρήσεις στην ΕΕ-15 και στη Νορβηγία	236
Πίνακας 20:	Οι εργασιακές σχέσεις στους κλάδους του ηλεκτρισμού και της σταθερής τηλεφωνίας.....	245
Πίνακας 21:	Θεσμικό πλαίσιο για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις.....	259
Πίνακας 22:	Εκπρόσωποι εργαζομένων που δικαιούνται να συνάψουν συλλογικές συμφωνίες και κατηγορίες εργαζομένων που καλύπτονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.....	261
Πίνακας 23:	Καταγραφή και τεκμηρίωση συλλογικών συμβάσεων εργασίας στην Ευρώπη.....	264

Πίνακας 24:	Επίπεδα συλλογικής διαπραγμάτευσης, ποσοστό εργαζομένων που καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις και επίδραση τριμερούς διαδικασίας κοινωνικού διαλόγου (σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα).....	268
Πίνακας 25:	Εθνικά συστήματα συλλογικής διαπραγμάτευσης – επίπεδα και σχέσεις αλληλεπίδρασης τους.....	270
Πίνακας 26:	Αλλαγές στα εθνικά συστήματα συλλογικής διαπραγμάτευσης από τη δεκαετία του '90.....	275
Πίνακας 27:	Διεκδικήσεις κοινωνικών συνομιλητών και πολιτικών φορέων για την εξέλιξη των αλλαγών στο επίπεδο της συλλογικής διαπραγμάτευσης.....	277
Πίνακας 28:	Οι απόψεις και οι θέσεις των κοινωνικών συνομιλητών για την μελλοντική εξέλιξη των εθνικών συστημάτων συλλογικής διαπραγμάτευσης.....	279
Πίνακας 29:	Ελλάδα, Προβολές των ελλειμμάτων του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος υπό διάφορες παραδοχές (% ΑΕΠ).....	299

Ευρετήριο διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1:	Ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ στην Ελλάδα (%) 1992-2005 και πρόβλεψη για το 2006.....	41
Διάγραμμα 2:	1961-2005 και πρόβλεψη 2006.....	42
Διάγραμμα 3:	Διαφορά ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ στην Ελλάδα έναντι της ΕΕ-15 (%). 1961-2005 και πρόβλεψη 2006.....	43
Διάγραμμα 4:	Η αύξηση του ΑΕΠ κατά το 2005, Ετήσιος ρυθμός μεταβολής %.....	44
Διάγραμμα 5:	Η αύξηση του ΑΕΠ κατά το 1996-2005 Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής %.....	44
Διάγραμμα 6:	Η αύξηση του ΑΕΠ 2001-2005, Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής %.....	45
Διάγραμμα 7:	Μεταβολή ΑΕΠ 2001-2005 έναντι 1996-2000: Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής %.....	45
Διάγραμμα 8:	Βιομηχανική παραγωγή χωρίς τον κατασκευαστικό τομέα και μεταποιητική παραγωγή 1974=100. 2006: Πρόβλεψη Ευρ. Επιτροπής.....	46
Διάγραμμα 9:	Αύξηση της παραγωγικότητας κατά το 2005 Ετήσια % αύξηση.....	47
Διάγραμμα 10:	Η αύξηση της παραγωγικότητας 2001-2005 Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής %.....	48

Διάγραμμα 11: Παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες.....	48
Διάγραμμα 12: Παραγωγικότητα εργασίας.....	49
Διάγραμμα 13: Επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό 2001-2005	50
Διάγραμμα 14: Επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό 2005.....	50
Διάγραμμα 15: Κυκλικές διακυμάνσεις της ελληνικής οικονομίας 1974-2005 και πρόβλεψη 2006.....	52
Διάγραμμα 16: Εγχώρια ζήτηση σε σταθερές τιμές 2000 σε σύγκριση με 23 ανεπτυγμένες χώρες	53
Διάγραμμα 17: Η συμβολή του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών στην διαμόρφωση των μεταβολών του ΑΕΠ	54
Διάγραμμα 18: Η συμβολή της κατανάλωσης στην διαμόρφωση των μεταβολών του ΑΕΠ 1961-2005 και πρόβλεψη 2006.....	55
Διάγραμμα 19: Σύγκριση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου με την ιδιωτική κατανάλωση	56
Διάγραμμα 20: Ρυθμός μεταβολής παγίων επενδύσεων	57
Διάγραμμα 21: Επενδύσεις μηχανικού εξοπλισμού σε σταθερές τιμές.....	57
Διάγραμμα 22: Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου % του ΑΕΠ	58
Διάγραμμα 23: Η συμβολή των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στην διαμόρφωση των μεταβολών του ΑΕΠ 1961-2005	59
Διάγραμμα 24: Επενδύσεις και ζήτηση 1974-2005 και πρόβλεψη 2006.....	60
Διάγραμμα 25: Απόδοση κεφαλαίου στον επιχειρηματικό τομέα της οικονομίας 1981-2005	61
Διάγραμμα 26: Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών.....	62
Διάγραμμα 27: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.....	62
Διάγραμμα 28: Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε τρέχουσες τιμές σε σχέση με τις 35 βιομηχανικές χώρες.....	68
Διάγραμμα 29: Περιθώρια κέρδους στον μεταποιητικό τομέα στην Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία και Ιταλία.....	73
Διάγραμμα 30: Απόδοση Κεφαλαίου 1964-2005 στην Ελλάδα.....	75
Διάγραμμα 31: Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος (2005).....	77
Διάγραμμα 32: Ωριαίο κόστος εργασίας (2002).....	78
Διάγραμμα 33: Σωρευτική αύξηση παραγωγικότητας εργασίας και πραγματικών αποδοχών 2001-2005	79
Διάγραμμα 34: Σωρευτική αύξηση παραγωγικότητας εργασίας και πραγματικών αποδοχών 2001-2005	80
Διάγραμμα 35: Μερίδιο αμοιβής εργασίας στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της μεταποιητικής βιομηχανίας (%) στην Ελλάδα.....	81
Διάγραμμα 36: Μερίδιο εργασίας στο ακαθάριστο προϊόν Επιχειρηματικός τομέας 1981-2005	82

Διάγραμμα 37: Πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στον επιχειρηματικό τομέα (1995=100).....	82
Διάγραμμα 38: Σωρευτική μεταβολή κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε πραγματικούς όρους 2001-2005	84
Διάγραμμα 39: ΑΕΠ και μέσες πραγματικές αποδοχές (1990-2005).....	85
Διάγραμμα 40: Αυξήσεις των πραγματικών αποδοχών 2005 (%).....	86
Διάγραμμα 41: Αυξήσεις των πραγματικών αποδοχών 2005 στον επιχειρηματικό τομέα (%).....	87
Διάγραμμα 42: Αυξήσεις των πραγματικών αποδοχών 1996-2005 στον επιχειρηματικό τομέα (μέση ετήσια αύξηση %).....	88
Διάγραμμα 43: Αυξήσεις της παραγωγικότητας της εργασίας 1996-2005 στον επιχειρηματικό τομέα (%).....	89
Διάγραμμα 44 Μέση πραγματική αμοιβή και παραγωγικότητα Επιχειρηματικός τομέας 1981-2005.....	90
Διάγραμμα 45: Μέσες ακαθάριστες αποδοχές (2005) (καθαρός μισθός + εισφορές μισθωτού) σε Ευρώ.....	92
Διάγραμμα 46: Μηνιαίο κόστος εργασίας (2005) μέσες ακαθάριστες αποδοχές + εργοδοτικές εισφορές), σε Ευρώ.....	93
Διάγραμμα 47: Μέσες ακαθάριστες αποδοχές (2005) (καθαρές αποδοχές + εισφορές μισθωτού) σε Ισοτιμίες Αγοραστικής Δύναμης, Μέσος όρος ΕΕ-15=100.....	93
Διάγραμμα 48: Κατώτατοι μισθοί σε € ανά μήνα, στις χώρες της ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες το 2006.....	98
Διάγραμμα 49: Αναλογία κατώτατου μηνιαίου μισθού σε € στην Ελλάδα έναντι των άλλων χωρών μελών της ΕΕ, 2006.....	99
Διάγραμμα 50: Αγοραστική δύναμη κατώτατων μηνιαίων μισθών στις χώρες της ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες, 2006.....	99
Διάγραμμα 51: Αναλογία αγοραστικής δύναμης κατώτατου μηνιαίου μισθού στην Ελλάδα έναντι των άλλων χωρών μελών της.....	100
Διάγραμμα 52: Ποσοστιαία μεταβολή κατώτατων πραγματικών αποδοχών την τελευταία εικοσαετία.....	102
Διάγραμμα 53: Διαχρονική εξέλιξη πραγματικών κατώτατων αποδοχών (1984 = 100)	102
Διάγραμμα 54: Μέσος και κατώτατος καθαρός μισθός σε τρέχουσες τιμές.....	103
Διάγραμμα 55: Αναλογία κατώτατου προς μέσο μισθό σε τρέχουσες τιμές.....	104
Διάγραμμα 56: Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην χώρα κατά φύλο 2005.....	110
Διάγραμμα 57: Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην χώρα.....	113
Διάγραμμα 58: Η αύξηση της απασχόλησης κατά το 2005.....	118
Διάγραμμα 59: Η αύξηση της απασχόλησης κατά το 2001-2005.....	119
Διάγραμμα 60: Ποσοστό ανεργίας (%)1960-2005. 2006: Πρόβλεψη Ευρ. Επιτροπής.....	120

Διάγραμμα 61: Μεταβολές απασχόλησης στην Ελλάδα (%)1960-2005. Πρόβλεψη 2006. Κυλιόμενος μέσος 7 ετών.....	121
Διάγραμμα 62: ΑΕΠ, Παραγωγικότητα και Απασχόληση.....	123
Διάγραμμα 63: Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα και στην ΕΕ.....	124
Διάγραμμα 64: Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα και στις χώρες της ΕΕ-15 (%).....	125
Διάγραμμα 65: Η ένταση της απασχόλησης 1996-2005.....	127
Διάγραμμα 66: Η ένταση απασχόλησης στην Ελλάδα.....	128
Διάγραμμα 67: Οι πληθυσμός των νέων κατά εκπαιδευτικό επίπεδο.....	134
Διάγραμμα 68: Συμμετοχή του επιπέδου εκπαίδευσης στον πληθυσμό των νέων.....	134
Διάγραμμα 69: Συμμετοχή των νέων ανα εκπαιδευτικό επίπεδο, 2005.....	135
Διάγραμμα 70: Συμμετοχή των νέων στις κατηγορίες του συνολικού πληθυσμού.....	136
Διάγραμμα 71: Συμμετοχή των νέων στις κατηγορίες των απασχολούμενων.....	137
Διάγραμμα 72: Μη ενεργός πληθυσμός των νέων 15-29 ετών.....	138
Διάγραμμα 73: Το εργατικό δυναμικό στους νέους 15-29 ετών.....	139
Διάγραμμα 74: Η ανεργία στους νέους 15-29 ετών.....	139
Διάγραμμα 75: Η απασχόληση στους νέους 15-29 ετών.....	140
Διάγραμμα 76: Η απασχόληση των νέων κατά θέση στην επιχείρηση.....	141
Διάγραμμα 77: Η συμμετοχή των νέων γυναικών στις κατηγορίες των απασχολούμενων νέων.....	142
Διάγραμμα 78: Η μερική απασχόληση στους νέους 15-29 ετών.....	143
Διάγραμμα 79: Η μισθωτή απασχόληση στους νέους 15-29 ετών.....	144
Διάγραμμα 80: Η προσωρινή απασχόληση στους νέους 15-29 ετών.....	144
Διάγραμμα 81: Τα συμβοηθούντα μέλη στους νέους 15-29 ετών.....	146
Διάγραμμα 82: Έλλειμμα του δημοσίου.....	182
Διάγραμμα 83: Έσοδα και δαπάνες του δημοσίου 1988-2005.....	183
Διάγραμμα 84: Τόκοι που καταβλήθηκαν από το δημόσιο ως ποσοστό του ΑΕΠ.....	184
Διάγραμμα 85: Πρωτογενές πλεόνασμα του δημοσίου.....	185
Διάγραμμα 86: Ελλάδα. Τάσεις μείωσης πληθυσμού.....	303
Διάγραμμα 87: Ελλάδα. Συγκριτική απεικόνιση προοπτικών πληθυσμού.....	304
Διάγραμμα 88: Ελλάδα. Συγκριτική απεικόνιση προοπτικών λόγου δημογραφικής εξάρτησης.....	304
Διάγραμμα 89: Προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση (2002-σε έτη).....	305
Διάγραμμα 90: Προσδόκιμο επιβίωσης (μεταβολές 1960-2002).....	305
Διάγραμμα 91: Δείκτης γονιμότητας (γεννήσεις ανά γυναίκα, 2002).....	306
Διάγραμμα 92: Δείκτης γονιμότητας (μεταβολές 1960-2002).....	306
Διάγραμμα 93: Λόγος δημογραφικής εξάρτησης 2002.....	307
Διάγραμμα 94: Λόγος δημογραφικής εξάρτησης (μεταβολές 1960-2002).....	307

Ευρετήριο σχημάτων

Σχήμα 1: Μεθοδολογική σημείωση.....	69
Σχήμα 2: Ροές από και προς την Απασχόληση των Νέων 15-29 ετών, 2005	147

Σύνοψη Συμπερασμάτων

Η μείωση του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ (3,5% αύξηση το 2005 έναντι 4,7% το 2003-2004) και της παραγωγικότητας της εργασίας στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι σε διεθνή σύγκριση τα επίπεδά της εμφανίζουν θετικές επιδόσεις, εντούτοις συμβάλλουν στη μείωση της διαφοράς του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ μεταξύ της Ελλάδας και της Ε.Ε.-15 από 3 εκατοστιαίες μονάδες ετησίως σε 1,5 εκατοστιαία μονάδα.

Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι η πραγματική σύγκλιση της ελληνικής οικονομίας προς τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κινείται προς κατεύθυνση επιβράδυνσης.

Έχει μάλιστα καθοριστική σημασία το γεγονός ότι η επιβράδυνση της μεγέθυνσης του ΑΕΠ και η συντελούμενη στασιμότητα των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό, επέφεραν σημαντική επιβράδυνση και στην παραγωγικότητα της εργασίας (3,5% το 2004 έναντι 2% το 2006-2007).

Από την άποψη αυτή, είναι ενδιαφέρον να τονιστεί ότι η στρατηγική μεταστροφής της οικονομικής πολιτικής με την αύξηση των δημοσίων επενδύσεων και την ενίσχυση της αναδιανομής του εισοδήματος αποτελεί μονόδρομο άμεσης επιλογής, δεδομένου ότι η ελληνική οικονομία απαιτείται να ανακόψει την πορεία της προς την επιβράδυνση, προκειμένου να απομακρυνθεί από τον κίνδυνο μιας σοβαρής επιδείνωσης του ρυθμού μεγέθυνσής της μετά το 2008.

Στο πλαίσιο αυτό, **η κεντρική επιδίωξη της έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την απασχόληση του έτους 2006**, συνίσταται στη διερεύνηση και επισήμανση των εξελίξεων και των πτυχών που συγκροτούν, σε μεγάλο βαθμό, τον κοινωνικο-οικονομικό σχηματισμό στην Ελλάδα καθώς και στην ανάδειξη των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων της ελληνικής οικονομίας, προκειμένου να προσανατολίσει τις αναπτυξιακές και χρηματοδοτικές της δυνάμεις στην στρατηγική μεταμόρφωσης του παραγωγικού συστήματος, της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας και της πραγματικής σύγκλισης.

Στην κατεύθυνση αυτής της προσέγγισης, **τα πιο σημαντικά συμπεράσματα** της Έκθεσης αναφέρονται στα εξής:

- 1. Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ** στην Ελλάδα επιβραδύνεται και παρά το γεγονός ότι σε διεθνή σύγκριση το επίπεδό του παραμένει θετικό, εντούτοις οι προσδοκίες των επιχειρήσεων και των καταναλωτών είναι πιο απαισιόδοξες, εξαιτίας του περιορισμού της εσωτερικής ζήτησης που υπήρξε η κινητήρια δύναμη της μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία.

2. **Τον σημαντικό ρόλο στην αύξηση του ΑΕΠ (2005)** παίζει η ιδιωτική κατανάλωση η οποία σε μεγάλο βαθμό στηρίζεται στον τραπεζικό δανεισμό, στην μείωση της ιδιωτικής αποταμίευσης των νοικοκυριών και στην αύξηση κατά 2,3% των πραγματικών μισθών. Αντίθετα, η συμβολή των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων στην αύξηση του ΑΕΠ (2005) είναι αρνητική, ενώ η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης ανέρχεται στο επίπεδο του 67%. Έτσι ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Ελλάδα τροφοδοτούμενος, κατά κύριο λόγο, από εξωεπενδυτικούς παράγοντες, σηματοδοτεί την προοπτική της επιβράδυνσης του, εκτός και εάν στο άμεσο μέλλον ανακάμψει ο ρυθμός αύξησης των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων, αφού εμπεριέχει τον κίνδυνο μείωσης της ιδιωτικής κατανάλωσης όταν η εξυπηρέτηση των τραπεζικών δανείων εξελιχθεί σε δύσκολη παράμετρο των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών στην χώρα μας.
3. **Οι επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό** αυξήθηκαν στην Ελλάδα, κατά την πενταετία 2001-2005, με ετήσιο ρυθμό 7,6% έναντι 1,2% στην Ε.Ε.-15 κατά μέσο όρο, -2,4% στην Πορτογαλία, 2,5% στην Ισπανία, 4,4% στην Ιρλανδία και 0% στην Ιταλία. Όμως, κατά το 2005 στην Ελλάδα υπήρξε αρνητική εξέλιξη αφού η αύξηση των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό ανήλθε μόλις στο επίπεδο του 0,5%.
4. **Ο δείκτης πραγματικής σύγκλισης**, δηλαδή ΑΕΠ ανά κάτοικο σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης στην Ελλάδα προβλέπεται το 2007 να φτάσει στο 79,5% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15, έναντι 75,5% το 2004. Όμως, οι επιπτώσεις μιας συνεχιζόμενης επιβράδυνσης μπορούν να είναι σοβαρές για την πραγματική σύγκλιση, όπως εξάλλου το δείχνει η εμπειρία της Πορτογαλίας όπου το ΑΕΠ ανά κάτοικο μειώθηκε από 73% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15 το 2000, σε 66% περίπου το 2005.
5. **Ο όγκος της μεταποιητικής παραγωγής** κατά την τελευταία τριετία 2004-2006 παρουσιάζει στασιμότητα, το τέλος της οποίας δεν είναι ορατό.
6. **Η παραγωγικότητα της εργασίας** επιβραδύνεται από το επίπεδο 3,5% των ετών 1997-2004, στο επίπεδο 2% (2005) όπου προβλέπεται να παραμείνει και κατά το 2006-2007. Αν και μειωμένο, των προηγούμενων ετών, το επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας, στην κατάταξη των κρατών μελών της Ε.Ε.-15 με κριτήριο την αύξηση της παραγωγικότητας κατά το 2005, η Ελλάδα κατάλαβε τη δεύτερη θέση μετά τη Δανία. Η αντίστοιχη αύξηση στις άλλες χώρες της σύγκλισης, στην Ισπανία, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία ήταν μηδενική ή ασήμαντη (από 0% έως 0,4%).
7. **Η κινητήρια δύναμη** της ελληνικής οικονομίας το 2005 ήταν η εγχώρια ζήτηση, η οποία αυξήθηκε κατά 2,5%. Από τη σύγκριση της εξέλιξης της εγχώριας ζήτησης στην Ελλάδα με το αντίστοιχο μέγεθος στις άλλες 23 ανεπτυγμένες χώρες

του πλανήτη, προκύπτει ότι στην Ελλάδα από το 2005 η εγχώρια ζήτηση αυξάνεται μεν ταχύτερα, πλην όμως με μικρότερους ρυθμούς.

- 8. Η άνοδος της κερδοφορίας** στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας ανάγεται εξ' ολοκλήρου στην μείωση του εισοδηματικού μεριδίου της εργασίας. Ωστόσο, στον επιχειρηματικό τομέα, η άνοδος οφειλόταν, ως ένα βαθμό, και στην αποτελεσματικότερη χρήση του μηχανικού εξοπλισμού που είχε ως αποτέλεσμα την μικρή, πλην όμως υπαρκτή άνοδο του λόγου προϊόντος / κεφαλαίου (παραγωγικότητα κεφαλαίου).
- 9. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών** βρίσκεται από το 2001 σε υψηλά επίπεδα της τάξης του 10% του ΑΕΠ. Η παρατηρούμενη βελτίωση του 2005 οφείλεται στην μείωση των εισαγωγών κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Η βελτίωση οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στην αύξηση των εξαγωγών, χωρίς καύσιμα και πλοία, που ανάγεται στην αύξηση του όγκου του διεθνούς εμπορίου αλλά και στη μείωση των εισαγωγών που μειώθηκαν μαζί με τις επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό.
- 10. Το μοναδιαίο κόστος εργασίας** στην Ελλάδα μειώθηκε έναντι των ανταγωνιστριών χωρών κατά 2% στην περίοδο 1999-2005 και κατά 3,2% στην περίοδο 1995-2005. Από την σύγκριση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα, έναντι των αντίστοιχων αυξήσεων στις άλλες χώρες, καθίσταται προφανές ότι η επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας δεν οφείλεται στις αυξήσεις των μισθών αλλά στην ανατίμηση του ευρώ και στα αυξανόμενα περιθώρια κέρδους των επιχειρήσεων στη χώρα μας.
- 11. Οι πραγματικές αποδοχές** κατά την πενταετία 2001-2005 στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας παρουσίασαν αύξηση κατά 19% (μέση ετήσια αύξηση 3,5%) έναντι 4,9% στην Ε.Ε.-15. Έτσι, η αύξηση κατά 19% στην Ελλάδα αποτελεί αντανάκλαση της σχεδόν ισόποσης (+18%) αύξησης της παραγωγικότητας. **Στην μεταποιητική βιομηχανία** η διανομή του προϊόντος μετατράπηκε, κατά την πενταετία 2001-2005 υπέρ των κερδών αφού η παραγωγικότητα της εργασίας αυξήθηκε κατά 19%, ενώ η πραγματική δαπάνη (μισθός + εργοδοτικές εισφορές + άλλες δαπάνες του εργοδότη που σχετίζονται με την εργασία) αυξήθηκε κατά 14%.
- 12. Οι μέσες μηνιαίες ακαθάριστες αποδοχές** το 2005 ανέρχονταν στην Ελλάδα σε 1.441 ευρώ, έναντι 2.110 ευρώ κατά μέσο όρο στην Ε.Ε.-15. Έτσι, το μηνιαίο κόστος εργασίας στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο 68% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15 και η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα ανέρχεται σε 91% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15. Τέλος, η αγοραστική δύναμη του μέσου ακαθάριστου μισθού στην Ελλάδα ανερχόταν, κατά το 2005, στο 89% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15.

- 13. Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα**, είναι πληθωρισμός κερδών και η μείωση της ανταγωνιστικότητας τιμής δεν οφείλεται στις αυξήσεις των μισθών αλλά στην αδιάκοπη αύξηση των περιθωρίων κέρδους.
- 14.** Η Ελλάδα διακρίνεται για **τις οικονομικές της ανισότητες**, με την έννοια ότι το εισόδημα των 20% περισσότερο εύπορων ελλήνων είναι συστηματικά περίπου το εξαπλάσιο από το εισόδημα των 20% λιγότερο εύπορων ελλήνων.
- 15. Οι δημοσιονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα** και την Ευρωπαϊκή Ένωση περιορίζουν το δημόσιο έλλειμμα στο πλαίσιο του Συμφώνου ανάπτυξης και σταθερότητας αλλά ταυτόχρονα διευρύνουν το κοινωνικό έλλειμμα, με αποτέλεσμα να απαιτείται μια διευρυμένη αναδιανομή του εισοδήματος, τόσο στην πρωτογενή, όσο και στην δευτερογενή διανομή του εισοδήματος προκειμένου, ιδιαίτερα, στην Ελλάδα να αναπληρώσουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι το μέγεθος των φορολογικών βαρών που επωμίσθηκαν από την αύξηση της άμεσης και της έμμεσης φορολογίας καθώς και των φορολογικών απωλειών που υπέστησαν τα τελευταία έτη.
- 16. Η περιορισμένη αύξηση των δηλωθέντων κερδών και φόρων των επιχειρήσεων (2005)**, σε συνδυασμό με την αύξηση των δηλωθέντων εισοδημάτων και φόρων των μισθωτών και των συνταξιούχων προκάλεσε σημαντική μετατόπιση του φορολογικού βάρους στην χώρα μας. Έτσι, από το σύνολο των φόρων που εισπράττει ο κρατικός προϋπολογισμός (οικονομικό έτος 2005) το 44,5% (39,7% οικονομικό έτος 2004) καταβλήθηκε από μισθωτούς και συνταξιούχους και το 42,1% (45,9% οικονομικό έτος 2004) καταβλήθηκε από νομικά πρόσωπα (επιχειρήσεις). Έτσι, οι μισθωτοί παρουσιάζουν αύξηση στο δηλωθέν εισόδημα κατά 7,1% και στην φορολογία παρουσίασαν αύξηση κατά 22,03%. Οι συνταξιούχοι παρουσίασαν αύξηση στο δηλωθέν εισόδημα κατά 7,3% και στην φορολογία παρουσίασαν αύξηση κατά 29,3%. Οι επιχειρήσεις παρουσίασαν αύξηση της φορολογίας κατά 2,5% και οι εισοδηματίες εμφανίζουν σημαντική μείωση των εισοδημάτων τους κατά 15,5% και αντίστοιχη μείωση της φορολογίας κατά 11,3%.
- 17. Το εργατικό δυναμικό** (δεύτερο τρίμηνο 2005) σε σχέση με το προηγούμενο έτος αυξήθηκε κατά 0,5%, η απασχόληση αυξήθηκε κατά 1,2% και το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 9,6% του εργατικού δυναμικού. Το 63,6% των απασχολούμενων είναι μισθωτοί, περισσότεροι από το ¼ είναι αυτοαπασχολούμενοι (22,1%), το 8% είναι εργοδότες και το υπόλοιπο 6,3% εργάζονται ως συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη. Η παρατηρούμενη αύξηση της απασχόλησης αναφέρεται, κυρίως, σε θέσεις μερικής, προσωρινής και εποχικής απασχόλησης, μέσου εκπαιδευτικού και τεχνικού επιπέδου, οι οποίες απέχουν μακριά από τις διακηρύξεις για την «κοινωνία της γνώσης».

- 18.** Οι εξελίξεις στο πεδίο **των εργασιακών σχέσεων** διακρίνονται από τη λήψη μέτρων και την άσκηση πολιτικών που διαπνέονται από την αποδυνάμωση του ρόλου και την αποκέντρωση της κεντρικής συλλογικής διαπραγμάτευσης, τη διεύρυνση της ευελιξίας των εργασιακών σχέσεων και της απελευθέρωσης της αγοράς εργασίας των τελευταίων δύο δεκαετιών, υπακούοντας σε μία υπόρρητη λογική ότι η μείωση του κόστους εργασίας και η ενίσχυση της λειτουργίας των δυνάμεων της αγοράς συμβάλλουν στην καταπολέμηση της ανεργίας, στην αύξηση της κινητικότητας της εργασίας και στην βελτίωση αποτροπής των ανταγωνιστικών πιέσεων που επικρατούν στις εγχώριες και διεθνείς αγορές προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου.
- 19.** Η **μετεγκατάσταση επιχειρήσεων** αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο που βρίσκεται σε εξέλιξη και ενδεχομένως σε επιτάχυνση προς τις χώρες φτηνού κόστους εργασίας που είναι, είτε τρίτες χώρες, είτε υπό ένταση χώρες, είτε είναι κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι επιπτώσεις για τις χώρες προέλευσης είναι σημαντικές, τόσο στο πεδίο των απωλειών θέσεων εργασίας, όσο και καθυστέρηση στον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων. Παράλληλα, οι επιπτώσεις των μετεγκαταστάσεων στις χώρες υποδοχής, αν και τα εισοδήματα που προκύπτουν δεν παραμένουν στο σύνολό τους στην χώρα υποδοχής, εντούτοις οδηγούν τις χώρες υποδοχής σ' ένα έντονο ανταγωνισμό στα πεδία της απορρύθμισης των εργασιακών σχέσεων και της αγοράς εργασίας, της δημιουργίας ζωνών ελεύθερων συναλλαγών και ζωνών επιχειρήσεων, προκειμένου, όπως υποστηρίζουν, να αποφύγουν την αποβιομηχάνιση και την ανεργία. Όμως το ερώτημα που παραμένει για τις χώρες υποδοχής είναι: με τους όρους που εγκαθίστανται οι πολυεθνικές επιχειρήσεις δημιουργείται ένα τεχνολογικό γνωσιολογικό, παραγωγικό και αναπτυξιακό απόθεμα όταν μεταγκατασταθούν εκ νέου προς άλλη χώρα φθηνότερου κόστους εργασίας, όπως σήμερα συμβαίνει με την μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από την Κίνα στην Ινδία και το Πακιστάν.
- 20.** Η **αποτίμηση των απόψεων του Δ.Ν.Τ.** αναφορικά με τις εξελίξεις και τις προοπτικές του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, αναδεικνύει τον στόχο του διεθνούς οργανισμού ο οποίος εστιάζεται στον περιορισμό των συνταξιοδοτικών δαπανών (μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης των συντάξεων από το 70% στο 40%) και κατά συνέπεια στην αντίστοιχη μείωση των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού για την χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Πρόλογος

Στην σύγχρονη περίοδο των τεχνολογικών αναδιαρθρώσεων, οι οποίες κινούνται γύρω από τον άξονα της φιλελευθεροποίησης και της αυτονομίης τους από τις λειτουργίες της πραγματικής οικονομίας, τα ζητήματα της εργασίας, των εργασιακών σχέσεων, των μισθών, των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, της αναδιανομής του εισοδήματος, της κοινωνικής ασφάλισης, της απασχόλησης και της ανεργίας, αποτελούν μεταξύ των άλλων, τα κεντρικότερα προβλήματα της ευρωπαϊκής και της ελληνικής οικονομίας.

Η Έκθεση του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ **για την ελληνική οικονομία και την απασχόληση του 2006**, επεξεργαζόμενη τις εξελίξεις αυτών των προβλημάτων, συμβάλλει στην τεκμηρίωση των θέσεων και των διεκδικήσεων της ΓΣΕΕ για την πορεία και τον προσανατολισμό της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

Βέβαια, τα ευρήματα και τα συμπεράσματα που εμπεριέχονται στην Έκθεση αλλά και στις άλλες εκδόσεις του Ινστιτούτου Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, αποδεικνύουν ότι το ΙΝΕ αποτελεί ένα συγκροτημένο και έγκυρο επιστημονικά «εργαλείο» του συνδικαλιστικού κινήματος της χώρας μας, το οποίο με την θεμελιωμένη γνώση που εισάγει στην κοινωνική δυναμική που αναπτύσσει, διεκδικεί την επίλυση των σύνθετων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν η ελληνική οικονομία και οι εργαζόμενοι.

Η Έκθεση αυτή του Ινστιτούτου Εργασίας υποστηρίζει ότι **η Ελληνική Οικονομία είναι αντιμέτωπη με το μέλλον της**, με την έννοια ότι οι νέες προκλήσεις και οι πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού, δεν θα αποτελέσουν τον πολιορκητικό κλοιό της ελληνικής οικονομίας, στρεφόμενες στον πυρήνα της παραγωγικής διαδικασίας, στους αναδιανεμητικούς της μηχανισμούς και στην συρρίκνωση των δικαιωμάτων αλλά θα αποτελέσουν επιστημονικά πεδία ανάλυσης, προβληματισμού και διαμόρφωσης των αναγκαίων πολιτικών για την μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας των εργαζομένων και των συνταξιούχων.

Τέλος, ελπίζουμε ότι η Έκθεση αυτή με την επιστημονική ανάλυση των βασικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας θα επιτύχει τον στόχο της, αποτελώντας πολύτιμο εργαλείο για τα συνδικαλιστικά στελέχη, τους εργαζόμενους, τους πολίτες και την επιστημονική κοινότητα στην ανάπτυξη της ερευνητικής της δράσης και του επιστημονικού προβληματισμού για τα συγκεκριμένα προβλήματα και τις προοπτικές τους.

Παράλληλα, θεωρώντας ότι η Έκθεση συνιστά μία συγκροτημένη μεθοδολογικά και τεκμηριωμένη επιστημονικά ανάλυση των πτυχών της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, η διοίκηση του ΙΝΕ, ο επιστημονικός διευθυντής και το επιστημονικό

προσωπικό του ΙΝΕ, θα θεωρήσουν ως θετική συμβολή, όχι μόνο την κατάθεση παρατηρήσεων αλλά και διαφορετικών προσεγγίσεων, σχετικά με την μεθοδολογία και την ανάλυση των πτυχών του οικονομικού και κοινωνικού σχηματισμού στην χώρα μας.

Χρήστος Πολυζωγόπουλος
Πρόεδρος ΙΝΕ /ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Εισαγωγή

Η πορεία ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας που τα τελευταία χρόνια συνοδεύτηκε από την αύξηση του ΑΕΠ και της παραγωγικότητας της εργασίας, ανακόπτεται (3,5% αύξηση ΑΕΠ το 2005 έναντι 4,7% το 2003-2004) και κατά την επόμενη διετία ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνει στο ίδιο περίπου επίπεδο με αυτό του 2005. Το ίδιο παρατηρείται με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας η οποία ναι μεν εμφανίζει αυξητικές τάσεις, πλην όμως με βραδύτερους ρυθμούς (από 3,5% το 2004 σε 2% το 2006-2007).

Είναι χαρακτηριστικό ότι εξαιτίας αυτής της επιβράδυνσης της ελληνικής οικονομίας, μειώθηκε η διαφορά του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ μεταξύ της Ελλάδας και της Ε.Ε.-15 από 3 εκατοστιαίες μονάδες ετησίως σε 1,5 εκατοστιαία μονάδα. Η παρατήρηση αυτή σημαίνει **ότι η πραγματική σύγκλιση** της ελληνικής οικονομίας προς τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναμένεται να επιβραδυνθεί. Έτσι, οι επιπτώσεις μίας συνεχιζόμενης επιβράδυνσης μπορούν να είναι σοβαρές για την πραγματική σύγκλιση, όπως εξάλλου το αποδεικνύει η εμπειρία της Πορτογαλίας, όπου το ΑΕΠ ανά κάτοικο μειώθηκε από το 73% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15 το 2000, σε 66% το 2005.

Πράγματι, η περίπτωση της Πορτογαλίας είναι χαρακτηριστική, με την έννοια ότι η άλλοτε θεωρούμενη ως υπόδειγμα οικονομία αναπτύχθηκε κατά την πενταετία 2001-2005 με μέσο ετήσιο ρυθμό μόλις 0,6%, έναντι 4% το 1996-2000 και κατά το 2005, η πορτογαλική οικονομία παρέμεινε ουσιαστικά στάσιμη (+0,3%).

Έτσι, για την ελληνική οικονομία, που οι επενδύσεις της παραμένουν θετικές σε διεθνή σύγκριση, **έχει καθοριστική σημασία** το γεγονός ότι η επιβράδυνση της μεγέθυνσης του ΑΕΠ και η συντελούμενη στασιμότητα των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό, επέφεραν σημαντική επιβράδυνση και στην παραγωγικότητα της εργασίας.

Βέβαια, η στασιμότητα (2001-2005 μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης 7,6% και το 2005 μόλις 0,5%) των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΙΝΕ, δεν αποτελεί το προοίμιο μίας ακόμη μεγαλύτερης επιδείνωσης κατά το τρέχον (2006) και το επόμενο (2007) έτος. Όμως, μεσοπρόθεσμα δεν είναι δυνατόν να διατηρηθεί ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης σε σχετικά υψηλά επίπεδα (άνω του 3,5%) παρά μόνο εάν ανακάμψουν οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου.

Η εκτίμηση του ΙΝΕ, σύμφωνα με τα δεδομένα του πρόσφατου παρελθόντος (1990-2004) είναι ότι οι δημόσιες επενδύσεις θα πρέπει να αναλάβουν προωθητικό ρόλο της μεγέθυνσης του ΑΕΠ και των ιδιωτικών επενδύσεων, δεδομένου ότι, όπως έχει

αποδειχθεί, οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου δεν αυξάνονται παράλληλα με την αύξηση της κερδοφορίας αλλά κυρίως παράλληλα με την συνολική ζήτηση.

Το συμπέρασμα αυτό, μεταξύ των άλλων, της Έκθεσης του ΙΝΕ για την **ελληνική οικονομία και την απασχόληση 2006**, στοιχειοθετεί την αναγκαιότητα διαφοροποίησης της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, η οποία επηρέασε την στασιμότητα του επενδυτικού κλίματος, καθώς και της μεταστροφής της, **με την αύξηση των δημοσίων επενδύσεων και την ενίσχυση της αναδιανομής του εισοδήματος**, δεδομένου ότι η άνοδος της κερδοφορίας στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας ανάγεται εξ' ολοκλήρου στην μείωση του εισοδηματικού μεριδίου της εργασίας.

Η αναγκαιότητα αυτή μεταστροφής της οικονομικής πολιτικής, τυγχάνει άμεσης εφαρμογής, προκειμένου η ελληνική οικονομία να ανακόψει την πορεία της προς την περίοδο της επιβράδυνσης καθώς και της απομάκρυνσής της από τον κίνδυνο μίας σοβαρής επιδείνωσης του ρυθμού μεγέθυνσής της μετά το 2008.

Πράγματι, η παρατήρηση αυτή αποδεικνύει ότι οι στόχοι της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, οι οποίοι αναφέρονται: στην ιδιωτικοποίηση των δημοσίων επιχειρήσεων, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν τα δημόσια ελλείμματα, στην υποβάθμιση των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων που είχε ως σημείο εκκίνησης την συμφωνία στον ΟΤΕ, την παρέμβαση στο ασφαλιστικό των Τραπεζών, στο κόστος των υπερωριών, στην διευθέτηση του χρόνου εργασίας, δεν επετεύχθησαν με την έννοια της βραχυχρόνιας ισορροπίας των δημοσιονομικών και μακρο-οικονομικών μεγεθών.

Οι παρεμβάσεις αυτές που έχουν εισάγει την ελληνική οικονομία **στο στάδιο εξέλιξης του προγράμματος των οικονομικών της προσφοράς**: α) αδυνατούν να δημιουργήσουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις της μεσο-πρόθεσμης ισορροπίας των αναπτυξιακών - επενδυτικών αδυναμιών καθώς και των κοινωνικών και εισοδηματικών ανισοτήτων αφού ελαχιστοποιούνται στην λειτουργία της οικονομίας οι προσδοκίες της ζήτησης, β) θέτουν υπό αμφισβήτηση όχι μόνο τις κοινωνικές κατακτήσεις των εργαζομένων στην χώρα μας αλλά και τη δυνατότητα συλλογικής και οργανωμένης εκπροσώπησης και διαπραγμάτευσης, και γ) δεν στέφονται από επιτυχία εξαιτίας της συμπεριφοράς των οικονομικών υποκειμένων (επιχειρήσεις, νοικοκυριά) στην χώρα μας, με αποτέλεσμα να απειλείται να οδηγηθεί η ελληνική οικονομία σε επιβράδυνση, στασιμότητα και ύφεση.

Επιπλέον, **η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας**, παρό την επίσημη ρητορική των φορέων άσκησης της οικονομικής πολιτικής κατά τα τελευταία έτη, για την αναγκαιότητα βελτίωσής της, επιδεινώθηκε κατά την τελευταία πενταετία και αυτό το κρίνουμε με βάση τους δείκτες του εξωτερικού εμπορίου (εξαγωγικές επιδόσεις, διείσδυση των εισαγωγών, εμπορικό έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ, κ.α.) όχι επειδή αυξήθηκαν οι απαιτήσεις των εργαζομένων στην Ελλάδα περισσό-

τερο από όσο στις άλλες αναπτυγμένες χώρες, αλλά επειδή ανατιμήθηκε το ευρώ, αυξήθηκαν τα περιθώρια κέρδους στην Ελλάδα (12,2% Ε.Ε.-15, 12% στην ζώνη του ευρώ και 23,3% Ελλάδα το 2005 σε σχέση με το 1995) και επειδή οι επιχειρήσεις δεν βελτιώνουν το επίπεδο της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας (ποιότητα, καινοτομία, δίκτυα, υγιεινή και ασφάλεια, κλπ.).

Την ίδια περίοδο 1995-2005 το μοναδιαίο κόστος εργασίας, υπολογισμένο σε εθνικά νομίσματα, μειώθηκε έναντι των ανταγωνιστριών χωρών κατά 3,2%. Ως εκ τούτου, δεν είναι ορθός ο ισχυρισμός ότι η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας επιδεινώνεται εξαιτίας των μισθολογικών απαιτήσεων των μισθωτών.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα βρίσκεται περίπου στο ίδιο χαμηλό επίπεδο με την Ισπανία και είναι σημαντικά μικρότερο από το αντίστοιχο κόστος στην Πορτογαλία και την Ιταλία. Αυτό επιτεύχθηκε χάρη **στο υψηλό επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας** στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1996-2005, σε βαθμό που το επίπεδό της να προσεγγίζει πλέον το 91% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15. Ποιος όμως επωφελήθηκε από αυτό το υψηλό επίπεδο παραγωγικότητας της εργασίας στην Ελλάδα;

Από την σχετική ανάλυση της Έκθεσης προκύπτει ότι ενώ οι πραγματικές αποδοχές στο σύνολο της οικονομίας κατά την περίοδο 2001-2005 ακολούθησαν τις αυξήσεις της παραγωγικότητας, στην μεταποιητική βιομηχανία οι επιχειρήσεις ωφελήθηκαν από τις αυξήσεις της παραγωγικότητας για να αυξήσουν την κερδοφορία τους.

Έτσι, η αναδιανομή του εισοδήματος προς όφελος των κερδών της επιχειρηματικής δραστηριότητας, πήρε και την ευρύτερη μορφή της μειωμένης φορολόγησης των ανώτερων εισοδηματικών κατηγοριών. Σύμφωνα με τα στοιχεία (Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών) των φορολογικών δηλώσεων οικονομικού έτους 2005 (εισοδήματα που αποκτήθηκαν το 2004) διαπιστώνεται, μεταξύ των άλλων, ότι σ' ένα σύνολο 5.507.897 φορολογούμενων, οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι φορολογούμενοι ανέρχονται σε 3.426.419 (62,1% του συνόλου των φορολογούμενων), δηλώνουν (οικονομικό έτος 2005) το 67,8% των συνολικών εισοδημάτων και καταβάλουν το 44,5% των φόρων (39,7% οικονομικό έτος 2004). Αντίστοιχα, το 42,1% των φόρων (45,9% οικονομικό έτος 2004) καταβλήθηκε από νομικά πρόσωπα (επιχειρήσεις).

Έτσι, οι μισθωτοί (οικονομικό έτος 2005) παρουσίασαν αύξηση στο δηλωθέν εισόδημα κατά 7,1% και στους φόρους παρουσίασαν αύξηση κατά 22,03%. Το ίδιο και οι συνταξιούχοι παρουσίασαν αύξηση στο δηλωθέν εισόδημα κατά 7,3% και στους φόρους κατά 29,3%. Αντίθετα, ο μέσος φόρος για ελεύθερους επαγγελματίες και εμπόρους - βιοτέχνες αυξήθηκε κατά 10,4% και 5% αντίστοιχα και ο μέσος φόρος στα νομικά πρόσωπα (επιχειρήσεις) αυξήθηκε μόλις κατά 2,5%. Το ίδιο και οι εισοδηματίες, οι οποίοι εμφανίζουν (οικονομικό έτος 2005) σημαντική μείωση των εισοδημάτων τους κατά 15,5% και αντίστοιχη μείωση του φόρου κατά 11,3%.

Βέβαια, η μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας και η εκτεταμένη φοροδιαφυγή των επιχειρήσεων αποτελούν τις βασικές αιτίες που συνέβαλαν στην αύξηση της φορολογίας των μισθωτών και συνταξιούχων.

Έτσι, το 20% των φορολογουμένων (οικονομικό έτος 2005) με ετήσιο εισόδημα άνω των 22.000 ευρώ καταβάλλει το 89,6% των φορολογικών εσόδων. Επίσης άνω των 100.000 ευρώ ετήσιο εισόδημα δήλωσαν 16.702 φορολογούμενοι και άνω των 50.000 ευρώ ετήσιο εισόδημα δήλωσαν 80.000 περίπου φορολογούμενοι.

Οι εισοδηματικές, δημοσιονομικές και φορολογικές αυτές εξελίξεις στην Ελλάδα, αναδεικνύουν το ζήτημα **της ανισοκατανομής του εισοδήματος** ως το **σοβαρότερο διαρθρωτικό πρόβλημα** της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

Πράγματι, το εισόδημα των 20% περισσότερο εύπορων ελλήνων είναι συστηματικά περίπου **εξαπλάσιο** από το εισόδημα των 20% λιγότερο εύπορων ελλήνων. Υψηλότερη ανισότητα παρουσιάζουν μόνο η Τουρκία και η Πορτογαλία.

Πράγματι, οι εξελίξεις αυτές σημαίνουν ότι η πρωτογενής και η δευτερογενής αναδιανομή του εισοδήματος σε βάρος των μισθωτών, λειτουργούν στην Ελλάδα ως διαδικασίες συντήρησης της κερδοφορίας που ευνόησαν και τη διατήρηση των μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων καθώς και εξασφάλισης του σημαντικότερου μέρους των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι εάν τα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού δεν παρουσιάσουν σημαντική ανάκαμψη κατά τα αμέσως επόμενα έτη, με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και της φοροκλοπής καθώς και με την αποκατάσταση της αναδιανεμητικής λειτουργίας του φορολογικού συστήματος, διαμέσου της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών μεταξύ των φορολογουμένων, η περαιτέρω περιστολή των δημοσίων δαπανών, προκειμένου να μειωθεί το δημόσιο έλλειμμα, θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην συνολική ζήτηση, στην μεγέθυνση του ΑΕΠ και στην ενίσχυση της χρηματοδότησης του συστήματος κοινωνικής προστασίας.

Ακριβώς αυτή την αναγκαιότητα ενίσχυσης της χρηματοδότησης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ) αμφισβητεί η Έκθεση (2006) του Δ.Ν.Τ. για το συνταξιοδοτικό σύστημα στην Ελλάδα, δεδομένου ότι η μοναδική μέριμνα και επιδίωξη του είναι το πώς θα κατορθωθεί να μειωθούν οι συντάξεις ώστε να περιορισθούν οι αντίστοιχες χρηματοδοτικές υποχρεώσεις του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Στην κατεύθυνση μίας τέτοιας προοπτικής, η αύξηση της απασχόλησης της τελευταίας τριετίας (2003-2005) που παρατηρείται στην Ελλάδα με θέσεις, κυρίως, μερικής, προσωρινής και εποχικής απασχόλησης και με πολύ βραδείς ρυθμούς (η Ελλάδα καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην κατάταξη των χωρών της Ε.Ε.-15 με κριτήριο το ποσοστό ανεργίας) θα ανακοπεί. Πράγματι, το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ

εκτιμώντας ότι οι αυξήσεις του ΑΕΠ μπορεί να προκαλέσουν αυξήσεις της απασχόλησης εφόσον ο ετήσιος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης υπερβαίνει το 3%, ανάγει την παρατηρούμενη αύξηση της απασχόλησης στην οικονομική μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία.

Όμως, η οικονομική μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία, συνοδεύεται και από υψηλά επίπεδα ανεργίας (9,5%-11,5%) η οποία πλήττει ιδιαίτερα τους νέους αποφοίτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τις γυναίκες και τους ηλικιωμένους (εξ), οι οποίοι αδυνατούν να επιστρέψουν με τα εφαρμοζόμενα μέτρα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, στην αγορά εργασίας.

Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι τα μέτρα αυτά πολιτικής, όπως αποδεικνύουν τα διαθέσιμα στοιχεία και οι σχετικές έρευνες, λειτουργούν περισσότερο **ως πολιτικές διευθέτησης της εργασίας παρά ως πολιτικές αύξησης της απασχόλησης**, ούτε βέβαια, είναι ικανά τα μέτρα Αγγλοσαξονικού ή και Ολλανδικού μείγματος να αυξήσουν τις θέσεις μίας ασφαλούς και αξιοπρεπούς εισοδηματικά απασχόλησης.

Αντίθετα, όπως συνέβη ήδη στις χώρες που τα εφάρμοσαν, επιδεινώνουν τη θέση των ανέργων και των εργαζομένων και εντείνουν τα προβλήματα φτώχειας, περιθωριοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού.

Πράγματι, μελετώντας τα μοντέλα απασχόλησης που εφαρμόστηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου μεταξύ των άλλων εμπεριέχονται και τα αποτελέσματα των ευέλικτων πολιτικών απασχόλησης, θα διαπιστώσουμε ότι οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν ήταν κυρίως μερικώς απασχόλησης με μηνιαίο εισόδημα που κυμαίνεται από 400 - 700 ευρώ. Εκτιμούμε, ότι η επιλογή των ευέλικτων θέσεων εργασίας δεν μπορεί να αποτελεί όραμα για την οικονομική και κοινωνική πολιτική καθώς και για την πολιτική ανάπτυξης της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Όμως, η στρατηγική των απορρυθμίσεων στο σύστημα των εργασιακών σχέσεων, των ευέλικτων θέσεων εργασίας, της συρρίκνωσης των κοινωνικο-ασφαλιστικών δικαιωμάτων και του φτηνού κόστους εργασίας, θα οδηγήσει την ελληνική οικονομία, όπως και άλλους οικονομικούς σχηματισμούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε οικονομικό και κοινωνικό αδιέξοδο, αφού δεν θα αποτρέψει την είσοδό της στην φάση της επιβράδυνσης, της στασιμότητας και της ύφεσης και ως εκ τούτου δεν θα αντιμετωπίσει τα αναμενόμενα σοβαρά κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα.

Πράγματι, η πορεία αυτή της ελληνικής οικονομίας θα συρρικνώσει την εσωτερική και εξωτερική της ζήτηση καθώς και το αναπτυξιακό της απόθεμα, με αποτέλεσμα να μετεξελιχθεί σ' ένα οικονομικό σχηματισμό που θα είναι τοποθετημένος αναπτυξιακά και τεχνολογικά ανάμεσα στις χώρες της βόρειας και ανατολικής Ευρώπης.

Μία τέτοια όμως ενδιάμεση θέση της ελληνικής οικονομίας, ανάμεσα στους αντα-

γωνιστές της, την παγιδεύει σε εσωστρέφεια και σε συρρίκνωση της εσωτερικής της δυναμικής, με αποτέλεσμα να καταστεί μία οικονομία χωρίς πελάτες, ούτε στο εσωτερικό ούτε στο εξωτερικό, αφού δεν θα εξασφαλίζεται η ποιότητα και η εμπλοκότητα των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Πώς όμως θα επιτευχθεί, η ανατροπή των τάσεων επιβράδυνσης και στασιμότητας της οικονομικής μεγέθυνσης, των επενδύσεων, της απασχόλησης και γενικότερα της ελληνικής οικονομίας; Θα επιτευχθεί κατά το Ινστιτούτο εργασίας της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ με ουσιαστικές αλλαγές στο παραγωγικό μοντέλο της χώρας καθώς και στο μείγμα της εφαρμοζόμενης μακροοικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Θα επιτευχθεί ειδικότερα με **την μεταμόρφωση του παραγωγικού συστήματος**, με την προώθηση και την ενδυνάμωση περιφερειακών παραγωγικών συμπλεγμάτων δραστηριοτήτων (κλαδικά και οριζόντια), με ταυτόχρονη ενίσχυση της Περιφερειακής εξειδίκευσης και της καινοτομικής - γνωσιολογικής αναβάθμισης της ελληνικής οικονομίας (βλ. αναλυτικότερα Έκθεση του ΙΝΕ για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση, έτους 2005).

Με αφετηρία αυτές τις σκέψεις και τους αναγκαίους στρατηγικούς προσανατολισμούς της ελληνικής οικονομίας, **η κεντρική επιδίωξη της Έκθεσης για την ελληνική οικονομία και την απασχόληση του έτους 2006**, η οποία αποτελεί συλλογική εργασία του επιστημονικού δυναμικού του ΙΝΕ, συνίσταται στη διερεύνηση και επισήμανση των εξελίξεων και των πτυχών που συγκροτούν, σε μεγάλο βαθμό, τον κοινωνικο-οικονομικό σχηματισμό στην Ελλάδα καθώς και στην ανάδειξη των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων της ελληνικής οικονομίας, προκειμένου να κατευθύνει **τις αναπτυξιακές της δυνάμεις στην στρατηγική μεταμόρφωσης του παραγωγικού συστήματος, της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας και της πραγματικής σύγκλισης.**

Έτσι, η ανάλυση, η οποία διακρίνεται από εσωτερική συνοχή, τεκμηρίωση και σαφήνεια, μεθοδολογικά, επικεντρώνεται στην σύζευξη της αναλυτικής σκέψης με την πραγματική οικονομική και κοινωνική κατάσταση και ειδικότερα με τις παραγωγικές, επενδυτικές, τεχνολογικές, εισοδηματικές, εργασιακές, δημοσιονομικές και κοινωνικο-ασφαλιστικές κατά το Δ.Ν.Τ. προοπτικές της ελληνικής οικονομίας καθώς και την αποτίμηση των πολιτικών απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, των σύγχρονων εξελίξεων στις εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση και τέλος των επιπτώσεων της μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων στις εργασιακές σχέσεις και στην απασχόληση. Η Έκθεση αποτελείται από **εννέα** βασικά μέρη:

Το πρώτο μέρος που αναφέρεται στις κατευθύνσεις της αναπτυξιακής και της οικονομικής πολιτικής στην Ελλάδα, περιλαμβάνει τους παράγοντες επιβράδυνσης της ελληνικής οικονομίας καθώς και τις κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής στην

χώρα μας, στους τομείς του κόστους εργασίας, των εργασιακών σχέσεων και της ανταγωνιστικότητας. **Το δεύτερο μέρος** που αναφέρεται στις εξελίξεις της ελληνικής οικονομίας κατά το 2005-2006, περιλαμβάνει την εξέλιξη του ΑΕΠ, της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης, των επενδύσεων, της κερδοφορίας, της παραγωγικότητας, της βιομηχανικής παραγωγής, του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών καθώς και των κυκλικών διακυμάνσεων της ελληνικής οικονομίας. **Το τρίτο μέρος** το οποίο αναφέρεται στην αμοιβή της εργασίας στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, περιλαμβάνει τις μεταβολές των αποδοχών και του κόστους εργασίας κατά το 2005 και 2006 στην Ελλάδα, την πραγματική σύγκλιση των αμοιβών της χώρας μας με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις εισοδηματικές ανισότητες, το εισοδηματικό μερίδιο της εργασίας στον επιχειρηματικό τομέα και στο σύνολο της οικονομίας, την παραγωγικότητα της εργασίας και τους κατώτατους μισθούς στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. **Το τέταρτο μέρος** το οποίο αναφέρεται στο εργατικό δυναμικό, στην απασχόληση και την ανεργία, περιλαμβάνει τις σχετικές εξελίξεις κατά το 2005, το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα και την Ε.Ε.-15, τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας, την ένταση της απασχόλησης και την απασχόληση των νέων 15-29 ετών. **Το πέμπτο μέρος** το οποίο αναφέρεται στην κριτική επισκόπηση των πολιτικών απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μοντέλων απασχόλησης που εφαρμόστηκαν στην Ευρώπη. **Το έκτο μέρος** που αναφέρεται στις δημοσιονομικές εξελίξεις εξετάζει την πορεία του δημοσίου ελλείμματος, των δημοσίων εσόδων και των δημοσίων δαπανών καθώς και των επιπτώσεων του φορολογικού συστήματος στην ανισοκατανομή του εισοδήματος σε βάρος των μισθωτών και των συνταξιούχων στην Ελλάδα. **Το έβδομο μέρος** που αναφέρεται στην μετεγκατάσταση των επιχειρήσεων εξετάζει τις επιπτώσεις στην απασχόληση και στις εργασιακές σχέσεις. **Το όγδοο μέρος** που αναφέρεται στις σύγχρονες εξελίξεις στις εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, περιλαμβάνει τις σύγχρονες πολιτικές για τον χρόνο εργασίας, τις αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις του ευρύτερου δημοσίου τομέα και το ζήτημα της άρσης της «μονιμότητας», τις αναδιαρθρώσεις και τις εξελίξεις στις εργασιακές σχέσεις στον ευρύτερο δημόσιο τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το θεσμικό πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. **Το ένατο μέρος** αναφέρεται στην κριτική αποτίμηση των απόψεων του Δ.Ν.Τ. αναφορικά με τις εξελίξεις και τις προοπτικές του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα.

Η Έκθεση ολοκληρώνεται με την σχετική με το περιεχόμενό της, ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση βιβλιογραφία.

Καθ. Σάββας Γ. Ρομπόλης
Επιστ. Δ/ντής ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ